

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 31.7.2015 г.
COM(2015) 373 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно гаранциите, които се покриват от общия бюджет
Състояние към 31 декември 2014 г.**

{SWD(2015) 148 final}

Съдържание

1.	Въведение	3
2.	Операции, гарантирани от бюджета на ЕС.....	3
3.	Развитие на гарантираните операции.....	5
3.1.	Операции, управлявани пряко от Комисията.....	6
3.1.1.	Европейски механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС).....	6
3.1.2.	Механизъм за подкрепа на платежния баланс	6
3.1.3.	Заеми за макрофинансова помощ.....	7
3.1.4.	Заеми от Евратом	8
3.2.	Развитие на операциите на ЕИБ по външно финансиране.....	8
4.	Рискове, обезпечени от бюджета на ЕС.....	9
4.1.	Определение на риска.....	9
4.2.	Структура на рисковете.....	9
4.3.	Годишен риск, обезпечен от бюджета на ЕС	9
4.3.1.	Рискове, свързани с държавите членки.....	11
4.3.2.	Рискове, свързани с трети държави.....	12
5.	Активиране на гаранциите и развитие на Фонда.....	13
5.1.	Активиране на гаранциите	13
5.1.1.	Плащания от касова наличност	13
5.1.2.	Плащания от бюджета на ЕС	13
5.1.3.	Искания за плащане от средствата на Фонда и възстановявания	13
5.2.	Развитие на Фонда	14

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С настоящия доклад се прави аналитичен преглед на кредитните рискове, поети от бюджета на Европейския съюз по предоставените гаранции и операциите по отпускане на заеми, осъществявани пряко от Европейския съюз, или косвено — чрез гаранциите, отпуснати на ЕИБ при финансиране на проекти извън Съюза.

Той е изготвен съгласно член 149 от Финансовия регламент¹, съгласно който се изисква Комисията да докладва веднъж годишно пред Европейския парламент и пред Съвета за бюджетните гаранции и съответните рискове².

Докладът е структуриран както следва: в раздел 2 се описват основните елементи на операциите, гарантирани от бюджета на ЕС, както и редица допълнителни безрискови за бюджета на ЕС механизми за справяне с кризи. В раздел 3 се проследява развитието на гарантираните операции. В раздел 4 се представят основните рискове, покрити от бюджета на ЕС, а в раздел 5 — активирането на гаранциите и развитието на Гаранционния фонд за външни дейности (наричан по-долу за краткост „Фондът“)³.

Настоящият доклад се допълва от работен документ на службите на Комисията (РДСК), съдържащ подробни таблици и обяснителни бележки. В него е включен също така и макроикономически анализ на държавите, ползващи се от заеми и/или гаранции от ЕС, които представляват преобладаващата част от експозициите на Фонда.

2. ОПЕРАЦИИ, ГАРАНТИРАНИ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

Рисковете, покрити от бюджета на ЕС, произтичат от различни операции по отпускане на кредити и осигуряване на гаранции, които могат да се обобщят в две категории:

- заеми, отпуснати от Европейския съюз за макроикономически цели, а именно заеми за макрофинансова помощ⁴ („МФП“) за трети държави, заеми за подкрепа на платежния баланс⁵ („ППБ“) на държави членки извън еврозоната, които изпитват затруднения, свързани с платежния баланс, както и заеми в рамките на Европейския механизъм за финансово стабилизиране („ЕМФС“)⁶ за подкрепа на държави членки, изпитващи или сериозно застрашени от тежки икономически и финансови сътресения извън техния контрол, които се отпускат обикновено във връзка с финансова подкрепа от Международния валутен фонд (МВФ);
- заеми с микроикономически цели, например заеми от Европейската общност за атомна енергия („Евратом“) и най-вече финансирането от Европейската

¹ Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L 298, 26.10.2012 г., стр. 1).

² Предходният доклад относно гаранциите, покрити от бюджета към 31 декември 2013 г., се състои от документи COM(2014)540 final и SWD(2014)269 final

³ Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета от 25 май 2009 г. относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (кодифицирана версия), „Регламент за Гаранционния фонд“, (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10).

⁴ МФП може да бъде под формата на безвъзмездна помощ за трети държави.

⁵ Регламент (ЕО) № 332/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 година за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки (ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 1).

⁶ Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. за създаване на европейски механизъм за финансово стабилизиране (ОВ L 118, 12.5.2010 г., стр. 1).

инвестиционна банка (ЕИБ) на операции, обезпечени с гаранции на ЕС, в държави извън ЕС („външно финансиране от ЕИБ“)⁷.

От 1994 г. гарантираното външно финансиране от ЕИБ, заемите за МФП и заемите от Евратом за трети държави се обезпечават от Фонда, а заемите за ППБ и тези по ЕМФС и от Евратом — пряко от бюджета на ЕС.

Фондът обезпечаваше изпълнението по заеми и гаранции по заеми, предоставени на държави извън ЕС или за проекти в държави извън ЕС. Той бе създаден с цел:

- осигуряване на „ликвиден резерв“, за да не се налага ангажирането на средства от бюджета на ЕС при всяко неизпълнение или просрочено плащане по гарантиран заем; както и
- създаване на инструмент на бюджетната дисциплина, с който се установява финансова рамка за развитието на политиката на ЕС в областта на гаранциите по заемите на Комисията и на ЕИБ, предоставени на трети държави⁸.

Ако трети държави станат държави членки, предоставените им заеми вече не се обезпечават от Фонда и рискът трябва да бъде понесен директно от бюджета на ЕС. Средствата на Фонда се предоставят от бюджета на ЕС и трябва да се поддържат на равнището на определен процент от размера на непогасените суми по заемите и обезпечените от него гаранции по заемите. Понастоящем този процент, наричан „целева ставка“, е 9 %⁹. Ако ресурсите на Фонда не са достатъчни, бюджетът на ЕС осигурява необходимите средства.

Други, необхванати от бюджета на ЕС механизми за справяне с кризи

Като част от мерките в отговор на кризата бяха създадени няколко други механизми, които обаче *не* пораждаха риск за бюджета на ЕС:

- *Механизъм за отпускане на заеми за Гърция (МОЗГ)*¹⁰, който се финансира чрез двустранни заеми за Гърция от останалите държави членки от еврозоната и се управлява централно от Комисията.

- *Европейски инструмент за финансова стабилност (ЕИФС)*¹¹: ЕИФС беше създаден от държавите членки от еврозоната през юни 2010 г. като временен спасителен механизъм с цел предоставяне на финансова помощ на държавите членки от еврозоната в рамките на програма за макроикономически корекции. Договорът за създаване на постоянен спасителен механизъм — Европейският механизъм за стабилност (ЕМС) влезе в сила на 27 септември 2012 г. Считано от 1 юли 2013 г., ЕИФС продължава текущите си програми за Гърция (заедно с МВФ и някои държави членки), както и за

⁷ Препратките към правните основания са посочени в приложението към таблица А3 към работния документ на службите на Комисията.

⁸ Въпреки че външните рискове са *като цяло* покрити от бюджета на ЕС, Гаранционният фонд представлява механизъм за защита на бюджета на ЕС срещу риска от неизпълнение на плащане. За последния годишен доклад относно Фонда и неговото управление вж. COM(2014) 463 final и придружаващия го работен документ на службите на Комисията (SWD(2014) 241 final). Докладът за 2014 г. се очаква да бъде на разположение до юли 2015 г. на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

⁹ За подробен доклад относно функционирането на Фонда и целевата ставка на обезпечаване вж. COM(2014) 214 final и придружаващия го работен документ на службите на Комисията (SWD(2014) 129 final).

¹⁰ Относно МОЗГ вж:

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

¹¹ Относно ЕИФС вж.: <http://www.efsf.europa.eu>.

Ирландия и Португалия (заедно с МВФ, някои държави членки и ЕС/ЕМФС)¹², но вече не участва в нови програми за финансиране или споразумения за заеми

- *Европейски механизъм за стабилност (ЕМС)*¹³: ЕМС е важен компонент на общата стратегия на ЕС за гарантиране на финансовата стабилност в еврозоната чрез предоставяне на финансова помощ на държавите членки от еврозоната, които изпитват или са застрашени от финансови затруднения. Той представлява междуправителствена организация съгласно разпоредбите на международното публично право със седалище в Люксембург, с реален кредитен капацитет в размер на 500 млрд. EUR.

3. РАЗВИТИЕ НА ГАРАНТИРАНИТЕ ОПЕРАЦИИ

В настоящия раздел се проследява развитието на гарантираните операции: първо, на управляваните пряко от Комисията, второ — на управляваните от ЕИБ.

Таблица 1: Общ размер на непогасените суми, обезпечени от бюджета на ЕС към 31 декември 2014 г. (в млн. EUR)

	Непогасена главница	Начислена лихва	Общо	%
Държави членки*				
Евратом	324	1	326	< 1
ППБ	8 400	190	8 590	10
ЕИБ	2 315	19	2 334	3
ЕМФС	46 800	707	47 507	56
Междинна сума: държави членки	57 840	917	58 757	69
Трети държави**				
МФП	1 829	13	1 842	2
Евратом	24	< 1	24	< 1
ЕИБ***	24 431	164	24 595	29
Междинна сума: трети държави	26 283	178	26 461	31
Общо	84 123	1 095	85 218	100
* Този риск е обезпечен пряко от бюджета на ЕС. Тук се включват също заемите, отпуснати от ЕИБ и Евратом, предоставени на държавите преди тяхното присъединяване към ЕС.				
** Този риск е покрит от Фонда.				

¹² Заемите, отпуснати по линия на ЕС/ЕМФС, са гарантирани от бюджета на ЕС.

¹³ Относно ЕМС вж: <http://esm.europa.eu>.

*** Тук са включени заемите, суброгирани на ЕС след просрочване от страна на Сирия на плащанията по заеми от ЕИБ. (сума: 107 млн. евро).

В таблици А1, А2а, А2б и А3 от РДСК се предоставя допълнителна подробна информация относно тези непогасени суми, по-специално по отношение на таваните, фактически предоставените суми или ставките по гаранциите.

3.1. Операции, управлявани пряко от Комисията

3.1.1. Европейски механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС)

В заключенията си от 9—10 май 2010 г. Съветът по икономически и финансови въпроси определи максималния размер на средствата в този механизъм — 60 млрд. евро¹⁴. Освен това с член 2, параграф 2 от Регламент № 407/2010 на Съвета¹⁵ се ограничават неизплатените суми по заеми или кредитни линии, които следва да бъдат предоставени на държавите членки, до съществуващия марж под тавана на собствените ресурси за бюджетни кредити за плащания.

След решенията на Съвета за предоставяне на финансова помощ от Съюза на Ирландия¹⁶ (до 22,5 млрд. евро) и Португалия¹⁷ (до 26 млрд. евро), плащанията за тези две държави достигнаха съответно 22,5 млрд. евро и 24,3 млрд. евро.

Развитие през 2014 г.

През март 2014 г. на Ирландия беше преведен последният транш от 800 млн. евро, с което бе достигнат максималният капацитет за отпускане на заеми на тази държава.

На Португалия бяха изплатени 2,2 млрд. евро на два транша. Останалите 1,7 млрд. евро няма да бъдат използвани, тъй като португалското правителство е решило да не отправя искане за изплащане. Освен това срокът за тяхното предоставяне изтече.

От максималния размер от 60 млрд. евро, към 31 декември 2014 г. ЕМФС разполагаше с капацитет в размер на 13,2 млрд. евро за предоставяне на допълнителна помощ, ако е необходима¹⁸.

3.1.2. Механизъм за подкрепа на платежния баланс

Средносрочната финансова подкрепа от ЕС по механизма за ППБ беше възобновена през ноември 2008 г., за да бъде подпомогната Унгария, а през януари и май 2009 г. — за да се помогне на Латвия и Румъния да възстановят доверието на пазарите, с което общият размер на поетите задължения достигна 14,6 млрд. евро. От тази сума 1,2 млрд. евро не бяха изплатени поради липса на допълнителни искания и изтичането на срока за изплащане.

¹⁴ Вж. Съобщение за пресата относно извънредния Съвет по икономически и финансови въпроси от 9—10 май 2010 г.:

(http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

¹⁵ Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. за създаване на европейски механизъм за финансово стабилизиране (ОВ L 118, 12.5.2010 г., стр. 1).

¹⁶ Решение за изпълнение 2011/77/ЕС на Съвета от 7 декември 2011 г. за предоставяне на финансова помощ за Ирландия от страна на Съюза (ОВ L 30, 4.2.2011 г., стр. 348).

¹⁷ Решение за изпълнение 2011/344/ЕС на Съвета от 17 май 2011 г. за предоставяне на финансова помощ за Португалия от страна на Съюза (ОВ L 159, 17.6.2011 г., стр. 88). Вж. също така поправката (ОВ L 178, 10.7.2012 г., стр. 15).

¹⁸ За допълнителна информация относно ЕМФС вж. също доклада на Комисията за дейностите на Европейския съюз по получаване и отпускане на заеми през 2013 г. (COM(2014) 529 final). Докладът за 2014 г. се очаква да бъде на разположение към юли 2015 г. на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

Развитие през 2014 г.

Унгария възстанови 2 млрд. евро, а Латвия — 1 млрд. евро.

На 22 октомври 2013 г. Съветът взе решение да предостави на Румъния втора превантивна средносрочна финансова помощ¹⁹ в размер до 2 млрд. евро под формата на заем с максимален среден матуритет от 8 години. Все още не са извършвани плащания, но инструментът може да бъде задействан. Плащания по него могат да бъдат искани до 30 септември 2015 г.

От максималния размер от 50 млрд. евро, към 31 декември 2014 г. механизмът за ППБ разполагаше с капацитет в размер на 39,6 млрд. евро за предоставяне на допълнителна помощ, ако е необходима.

През 2014 г. непогасените суми по заеми за МФП намаляха от 11,4 млрд. евро на 8,4 млрд. евро.

Развитие след 31 декември 2014 г.

Бяха направени две допълнителни плащания през януари 2015 г. в размер на 1,2 млрд. евро за Латвия и 1,5 млрд. евро за Румъния. Следователно, непогасените отпуснати заеми по ПБ към 31 март 2015 г. възлизат на 5,7 млрд. евро.

3.1.3. Заеми за макрофинансова помощ

Като правило, решенията за МФП се вземат от Европейския парламент и Съвета (член 212 от ДФЕС). Съветът обаче може да приеме решение по предложение на Комисията, когато ситуацията в трета държава изисква спешна финансова помощ (член 213 от ДФЕС); тази процедура бе използвана при втория пакет за МФП за Украйна през 2014 г.

Развитие през 2014 г.

На 14 април 2014 г. Съветът взе решение да предостави на Украйна²⁰ заеми за МФП с максимален размер 1 млрд. евро, които бяха изплатени изцяло през 2014 г.

Макрофинансовата помощ за Украйна, одобрена през 2010 г.²¹, заедно с все още наличните средства от помощта, одобрена през 2002 г.²², възлиза на 610 млн. евро под формата на заеми. 360 млн. евро бяха отпуснати през 2014 г.

На 15 май 2014 г. Европейският парламент и Съветът решиха да предоставят макрофинансова помощ на Република Тунис²³ за максимум 300 млн. евро под формата на заеми.

¹⁹ Решение 2013/531/ЕС на Съвета от 22 октомври 2013 г. за предоставяне на превантивна средносрочна финансова помощ от Съюза на Румъния (ОВ L 286, 29.10.2013 г., стр. 1).

²⁰ Решение 2014/215/ЕС на Съвета от 14 април 2014 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 111, 15.4.2014 г., стр. 85).

²¹ Решение № 388/2010/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 179, 14.7.2010 г., стр. 1).

²² Решение 2002/639/ЕО на Съвета от 12 юли 2002 г. за предоставяне на допълнителна макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 209, 6.8.2002 г., стр. 22).

²³ Решение № 534/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Република Тунис (ОВ L 151, 21.5.2014 г., стр. 9).

Държавите бенефициери погасиха 96 млн. евро (Босна и Херцеговина — 4 млн. евро, бившата югославска република Македония — 10 млн. евро, Ливан — 25 млн. евро, Черна гора — 1 млн. евро, Сърбия — 52 млн. евро и Таджикистан — 4 млн. евро).

Непогасените суми по заеми за МФП нараснаха от 564,6 млн. евро на 1828,6 млн. евро към 31 декември 2014 г.

Развитие след 31 декември 2014 г.

Първият транш от 100 млн. евро за Йордания (от общо 180 млн. евро) бе изплатен през февруари 2015 г.

През април 2015 г. оставащата сума от 250 млн. евро, за която бе взето решение по-рано, беше преведен на Украйна, заедно с първия транш за Грузия в размер на 10 милиона евро (от общо 23 млн. евро — съгласно решението).

Първият транш от 100 млн. евро за Тунис (от общо 300 млн. евро — съгласно решението) бе изплатен през май 2015 г.

3.1.4. Заеми от Евратом

Заемите от Евратом, предоставени на държави членки или на определени отговарящи на условията държави извън ЕС (Руската федерация, Армения, Украйна), са с максимален размер от 4 млрд. евро, от които вече са изплатени около 85 %. На 7 август 2013 г. беше одобрен заем за Украйна в размер на 300 млн. евро, предназначен за модернизация в областта на сигурността на съществуващите ядрени съоръжения. Сумата може да бъде изплатена, след като бъдат изпълнени задоволително всички условия за ефективност.

Оставащите 326 млн. евро от общо 4 млрд. евро съгласно решението могат да бъдат предназначени за нови проекти.

Развитие през 2014 г.

През 2014 г. не са извършвани плащания. България и Румъния погасиха съответно 22,6 млн. евро и 10 млн. евро, а Украйна — сума, която е еквивалентна на 6,6 млн. евро.

3.2. Развитие на операциите на ЕИБ по външно финансиране

Развитие през 2014 г.

Наличната гаранция от ЕС за ЕИБ за операциите на ЕИБ по външно финансиране за периода 2007—2013 г. („външният мандат за периода 2007—2013 г.“) беше удължена до 30 юни 2014 г., тъй като към 31 декември 2013 г. нямаше прието решение на Съвета и на Европейския парламент за нова гаранция от ЕС за ЕИБ.

Новото решение за предоставяне на гаранция от ЕС за операциите на ЕИБ извън Съюза за периода 2014—2020 г.²⁴ беше прието през април 2014 г. В него се постановява, че максималният таван на гаранцията от ЕС следва да бъде разделен на фиксиран таван с максимален размер от 27 млрд. евро и незадължителни допълнителни средства в размер на 3 млрд. евро. Решение за пълно или частично използване на незадължителните допълнителни средства ще се взема в съответствие с обикновената законодателна процедура въз основа на средносрочния преглед на изпълнението на решението и

²⁴ Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 135, 8.5.2014 г., стр. 1).

результатите от операциите на ЕИБ. Успоредно с това на 22 юли 2014 г. бе подписано ново гаранционно споразумение, както се изисква съгласно член 14 от решението.

През 2014 г., с използването на външния мандат за периода 2007—2013 и за 2014—2020 г. договарянето на заеми се увеличи с 15 % в сравнение с предходната година и достигна 4,059 млрд. евро. Бяха предоставени заеми на стойност 2,26 млрд. евро (със 17 % повече спрямо 31 декември 2013 г.) Мандатът за периода 2007—2013 г. е почти напълно изчерпан, като се има предвид, че подписаните нетни суми са за общо 29,026 млрд. евро при разрешен максимален праг 29,484 млрд. евро. За предишните външни мандати на ЕИБ вж. таблица А3 от РДСК.

Просрочването на плащанията по лихвите и главниците от страна на сирийското правителство продължи и през 2014 г. ЕИБ изиска Гаранционният фонд да покрие тези просрочени плащания (вж. точка 5.1.3 по-долу).

Непогасените суми към 31 декември 2014 г. за различните механизми, изброени в настоящия раздел, са представени в таблица 1.

4. РИСКОВЕ, ОБЕЗПЕЧЕНИ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

4.1. Определение на риска

Поетият от бюджета на ЕС риск произтича от непогасената главница и дължимата лихва при гарантираните операции.

За целите на настоящия доклад се използват два метода за оценка на рисковете, поети от бюджета на ЕС (пряко или косвено чрез Фонда):

- „общият обезпечен риск“ се базира на общата сума на непогасената главница и начислената лихва по съответните операции към определена дата²⁵.
- бюджетният подход, наричан още „годишен риск, поет от бюджета на ЕС“, се основава на изчисляване на максималната сума на дължимите годишни плащания, която ЕС би следвало да извърши през дадена финансова година, ако се предположи, че за всички плащания по гарантираните заеми е налице неизпълнение²⁶.

4.2. Структура на рисковете

До 2010 г. максималният риск по отношение на общите непогасени гарантирани суми беше свързан главно със заеми, предоставени на трети държави. От 2011 г. нататък финансовата криза оказва значително въздействие върху публичните финанси на държавите членки, което доведе до увеличение на кредитните операции на ЕС в помощ на нарасналите нужди от държавно финансиране в отделните държави членки.

Вследствие на това структурата на риска се промени. Към 31 декември 2014 г. 69 % от общите непогасени суми²⁷ са по операции за получаване на заеми, свързани с кредити за държавите членки, които се обезпечават пряко от бюджета на ЕС (за сравнение — към 31.12.2010 г. те са съставлявали 45 %).

4.3. Годишен риск, обезпечен от бюджета на ЕС

За 2015 г. максималната сума, която ЕС би следвало да изплати (пряко и чрез Фонда) — ако се предположи, че по всички гарантирани заеми е налице неизпълнение, възлиза на

²⁵ Вж. таблица 1 от доклада.

²⁶ При това изчисление се допуска, че при необслужваните заеми под внимание се вземат само изискуемите плащания, а не пълният размер на оставащото за погасяване задължение (вж. таблици 2 и 3 от доклада и таблица А4 от РДСК).

²⁷ Вж. таблица 1.

12 379,8 млн. евро. Това включва плащания на главница и на лихви по обезпечените заеми, изискуеми през 2015 г., при допускането, че при необслужваните заеми под внимание се вземат само дължимите до момента плащания (за подробна информация вж. таблица А4 от РДСК).

4.3.1. Рискове, свързани с държавите членки

През 2015 г. Фондът ще поеме максимален годишен риск, свързан с държави членки, в размер на 9,811 млрд. евро (79 % от общия годишен риск). Свързаният с държавите членки риск се отнася до:

а) заемите, отпуснати от ЕИБ и/или от Евратом, и/или в рамките на МФП, преди присъединяването към ЕС;

б) заемите, отпуснати в рамките на механизма за ППБ; и

в) заемите, отпуснати по линия на ЕМФС.

Таблица 2: Класация на държавите членки в зависимост от годишния риск, поет от бюджета на ЕС през 2015 г. (млн. евро)

Позиция	Държава	Заеми	Максимален годишен риск	Дял от годишния риск, свързан с държави членки	Дял от общия годишен риск (ДЧ и трети държави)
1	Ирландия	в)	5 676,4	57,9 %	45,9 %
2	Румъния	а) + б)	1 882,5	19,2 %	15,2 %
3	Латвия	а) + б)	1 265,3	12,9 %	10,2 %
4	Португалия	в)	684,5	7,0 %	5,5 %
5	България	а)	86,1	0,9 %	0,7 %
6	Унгария	а) + б)	63,0	0,6 %	0,5 %
7	Чешка република	а)	45,7	0,5 %	0,4 %
8	Полша	а)	42,8	0,4 %	0,3 %
9	Хърватия	а)	40,6	0,4 %	0,3 %
10	Словашка република	а)	15,1	0,2 %	0,1 %
11	Литва	а)	4,8	< 0,1%	< 0,1%
12	Словения	а)	4,4	< 0,1%	< 0,1%
Общо			9 811,1	100 %	79,3 %

4.3.2. Рискове, свързани с трети държави

През 2015 г. Фондът ще поеме максимален годишен риск, свързан с трети държави, в размер на 2 568,7 млн. евро (21 % от общия годишен риск). Рисковете, свързани с трети държави, се отнасят до заемите, отпуснати от ЕИБ и/или от Евратом, и/или в рамките на МФП (подробна информация се съдържа в таблици А2б от РДСК). Фондът обезпечава гарантираните заеми за трети държави с падежи до 2042 г.

Първите десет (от общо четиридесет и една) държави са класирани по-долу според общия размер на дължимите през 2015 г. суми. От тях произтичат 2,106 млрд. евро или 82 % от годишния риск, поет от Фонда във връзка с трети държави. Икономическата ситуация в тези държави е анализирана и коментирана в точка 3 от РДСК. В таблиците за отделните държави се посочва и определената от рейтинговите агенции кредитоспособност.

Таблица 3: Класация на **първите 10 трети държави** в зависимост от годишния риск, поет от бюджета на ЕС през 2015 г. (млн. евро).

Позиция	Държава	Максимален годишен риск	Дял от годишния риск, свързан с трети държави	Дял от общия годишен риск (ДЧ и трети държави)
1	Турция	535,9	20,9 %	4,3 %
2	Мароко	309,8	12,1 %	2,5 %
3	Бразилия	254,0	10,0 %	2,1 %
4	Сърбия	242,0	9,4 %	2,0 %
5	Тунис	227,3	8,8 %	1,8 %
6	Египет	204,2	7,9 %	1,6 %
7	Босна и Херцеговина	99,9	3,9 %	0,8 %
8	Ливан	86,9	3,4 %	0,7 %
9	Южна Африка	86,3	3,4 %	0,7 %
10	Сирия	57,0	2,2 %	0,5 %
Общо за 10-те държави		2 106,3	82,0 %	17,0 %

5. АКТИВИРАНЕ НА ГАРАНЦИИТЕ И РАЗВИТИЕ НА ФОНДА

5.1. Активиране на гаранциите

5.1.1. Плащания от касова наличност

Когато длъжник просрочи плащане към ЕС, Комисията използва собствените си касови наличности, за да избегне закъснения и свързаните с тях разходи при обслужване на заемните си операции²⁸. През 2014 г. това не беше необходимо.

5.1.2. Плащания от бюджета на ЕС

При евентуално неизпълнение, съответната разлика би била покрита от бюджета на ЕС. Тъй като през 2014 г. нямаше неизпълнение от страна на държави членки, не бяха поискани бюджетни кредити.

5.1.3. Искания за плащане от средствата на Фонда и възстановявания

В случай на просрочено плащане от бенефициера на заем, отпуснат или гарантиран от ЕС на трета държава, до Фонда се изпраща искане да покрие просрочената сума в срок от три месеца от искането²⁹.

От декември 2011 г. ЕИБ отчита неизпълнение при погасяването на определени лихвени плащания и главница от страна на сирийското правителство. Тъй като официалните искания за плащане не бяха изпълнени, през май 2012 г. ЕИБ се обърна към Гаранционния фонд. Исканията за плащане от средствата на Фонда, които съответстват на необслужваните от Сирия заеми, са представени в таблица 4.

Сумите, поискани от ЕИБ, се изтеглят от сметката на Гаранционния фонд след разрешение от службите на Комисията. Когато ЕС извършва плащане по гаранция на ЕС, той встъпва в правата и средствата за правна защита на ЕИБ.

ЕИБ извършва от името на ЕС процедурите по възстановяване на суброгираните суми.

²⁸ Вж. член 12 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1150/2000 на Съвета от 22 май 2007 г. за прилагане на Решение 2007/436/ЕО, Евратом относно системата за собствени ресурси на Европейските общности (ОВ L 130, 31.5.2000 г., стр. 1).

²⁹ От създаването му през 1994 г. до отчетната дата, от Фонда са поискани средства в размер общо на 645 млн. евро. Възстановени са 579 млн. евро (включително погасените главници и лихви, плюс наказателни лихви за просрочени плащания, плюс реализирани печалби или загуби от валутни курсове). За допълнителна информация вж. раздел 2.5.4 от РДСК.

Таблица 4: Отправени към Гаранционния фонд искания във връзка с необслужвани от Сирия заеми (в млн. евро)

Година	Брой изплатени искания	Размер на дължимите погасителни вноски	Санкции и начислени лихви (1)	Възстановена сума	Общо
2012	2	24,02	Не се прилага	2,15	21,87
2013	8	59,27	1,36	0	60,63
2014	8	58,68	1,54	2,15	60,22
Общо	18	141,97	2,90	2,15	142,72

(1) ЕИБ изисква санкции и начислени лихви едва с второто искане за плащане по всеки отделен заем, като те се начисляват от датата на просрочването до датата на плащането от Гаранционния фонд.

Към 31 декември 2014 г. общата сума на непогасената главница по гарантираните заеми, свързани със Сирия, възлиза на 554 млн. евро³⁰, като падежът на последния заем е през 2030 г.

Развитие след 31 декември 2014 г.

През първите четири месеца на 2015 г. бяха получени две допълнителни искания в размер на общо 12,15 млн. евро.

5.2. Развитие на Фонда

Съгласно Регламента за гаранционния фонд Фондът трябва да достигне подходящо ниво (целева стойност), определено на 9 % от общия размер на непогасените задължения по главницата, произтичащи от всяка операция, плюс начислените лихви. Въведен е механизъм за финансиране, чрез който да се осигури постигането на целевата стойност.

Въз основа на този механизъм през февруари 2014 г. от бюджета на ЕС бяха изплатени на Фонда 58,43 млн. евро, а през февруари 2015 г. — 144,40 млн. евро.

Към 31 декември 2014 г. нетните активи³¹ на Фонда възлизаха на 2 114,67 млн. евро. По смисъла на Регламента за Гаранционния фонд съотношението между нетните активи и непогасените задължения по главницата³² (26 353,17 млн. евро) беше по-малко от целевата стойност. Ето защо в проектобюджета на ЕС за 2016 г. беше предвидена провизия в размер на 257,12 млн. евро.

Към 31 декември 2014 г. просрочените плащания, които следва да бъдат събрани от Фонда, възлизат на 142,72 млн. евро.

³⁰ Това включва сумата от 142,72 милиона евро, които вече са изискани от ЕИБ и платени от Комисията.

³¹ Общата стойност на активите на Фонда минус натрупани задължения (такси на ЕИБ и одиторски такси).

³² В т.ч. начислените лихви.